

XBRL: ภาษาที่นักบัญชีควรรู้

ดร. มนวิกา ผดุงสิทธิ์

รองผู้อำนวยการโครงการปริญญาโททางการบัญชี (MAP) และอาจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทนำ: การดำเนินธุรกิจในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทำให้ผู้บริหารต้องตัดสินใจในเรื่องต่างๆ อย่างรวดเร็วเช่นกัน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้ ระบบข้อมูลสารสนเทศขององค์กรจึงต้องมีการเตรียมพร้อมอยู่เสมอ นั่นคือ ระบบสารสนเทศจะต้องนำเสนอข้อมูลที่ต้องการสามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจได้ทันเวลา และขบวนการควรจะมีการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) เป็นเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บ ประมวลผลข้อมูล และสื่อสารสารสนเทศ ซึ่งเป็นการผสมผสานเทคโนโลยีระหว่างเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารได้ถูกนำมาใช้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการใช้สารสนเทศได้อย่างทันเวลา

ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) เป็นเทคโนโลยีหลักที่เป็นตัวแปรสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติและขั้นตอนในการดำเนินธุรกิจ เนื่องจากเป็นเครือข่ายสื่อสารข้อมูลที่เป็นมาตรฐานเดียวกันที่สามารถโยงใยได้ทั่วโลกโดยไม่มีข้อจำกัดทางด้านเวลาและสถานที่ ผู้ใช้ระบบสามารถติดต่อ/โต้ตอบกันได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และใช้ประโยชน์จากสื่อได้ทั้งทางด้านเสียง ข้อมูล และภาพในเวลาเดียวกัน

การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data Interchange, EDI) และ XBRL (eXtensible Business Reporting Language) เป็นอีก 2 ระบบที่ถูกพัฒนาขึ้นมาโดยใช้เทคโนโลยีของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อประโยชน์ในการสื่อสารข้อมูลและการนำข้อมูลมาใช้ในองค์กร โดยที่ XBRL เป็นเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นมาล่าสุดและเรียกได้ว่ากำลังอยู่ในความสนใจของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก ทั้ง EDI และ XBRL ต่างก็ส่งผลกระทบต่อการทำงานของนักบัญชีโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับ XBRL นั้นผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีหลายท่านเชื่อว่าเทคโนโลยี XBRL จะก่อให้เกิดเปลี่ยนแปลงในอุตสาหกรรมอย่างมาก นักบัญชีจึงควรที่จะรู้ถึงความเป็นมาและเทคโนโลยีของ XBRL เพื่อที่จะนำประยุกต์ใช้ในองค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data Interchange, EDI)

การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data Interchange, EDI) เป็นระบบที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการสื่อสารถ่ายทอดข้อมูลระหว่างเครื่องคอมพิวเตอร์ ในรูปของสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์ โดยที่ข้อมูลที่สื่อสารจะต้องอยู่ในรูปแบบที่เป็นมาตรฐานตามที่ตกลงกันไว้ระหว่างองค์กร ซึ่งมาตรฐานดังกล่าวเป็นมาตรฐานที่กำหนดโดยองค์การสหประชาชาติเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูล (United Nation Standard Messages Directory for Electronic Data Interchange for Administration, Commerce and Transport หรือ EDIFACT)

การสื่อสารข้อมูลโดยใช้ EDI จะต่างจากการส่งข้อมูลทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Email) เนื่องจากข้อมูลทาง Email นั้นเป็นข้อมูลที่ไม่มีการสร้างที่เป็นรูปแบบแน่นอน เช่น ถ้าบริษัทได้รับใบสั่งซื้อผ่านทาง Email บริษัทก็ต้องสั่งพิมพ์เอกสารนั้นและคีย์ข้อมูลการสั่งซื้อเข้าระบบบัญชีโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป แต่ข้อมูลที่สื่อสารโดย EDI นั้นเป็นข้อมูลที่มีโครงสร้างขึ้นอยู่กับมาตรฐานที่ตกลงกัน ทำให้ผู้ใช้สามารถนำข้อมูลที่รับไปใช้งานได้ทันที ลดขั้นตอนในการคีย์ข้อมูลซ้ำ ทำให้มั่นใจได้ว่าข้อมูลนำเข้ามีความถูกต้องมากขึ้น จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยี EDI นี้จะทำให้ผู้บริหารได้รับข้อมูลได้รวดเร็วมากขึ้นแล้ว ยังช่วยลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอีกด้วย ปัจจุบันมีการนำ EDI มาใช้ทั้งในระหว่างบริษัท และในระดับประเทศ เช่น การทำเรื่องอะครดิสการค้าของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ใช้ EDI เป็นเครื่องมือในการให้บริการข้อมูลที่ใช้สนับสนุนการค้าระหว่างประเทศ บริษัทต่างๆ สามารถใช้ EDI ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและความสำเร็จในการแข่งขัน เช่น การใช้ EDI ในการเร่งกระบวนการจัดหาวัตถุดิบ การสั่งซื้อ การออกไปกำกับสินค้า และการจ่ายเงิน ทำให้ต้นทุนต่อหน่วยของสินค้าลดลง

การนำ EDI มาใช้จะเกิดประโยชน์สูงสุดเมื่อมีการใช้งานเต็มรูปแบบ นั่นคือบริษัทต่างๆ ในวงจรโซ่อุปทาน

(Supply Chain) ที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน เช่น ผู้ผลิตวัตถุดิบ ผู้ผลิตสินค้า บริษัทขนส่ง ตัวแทนจำหน่าย ลูกค้า การเงิน หรือแม้กระทั่งลูกค้า สามารถติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลธุรกิจผ่านระบบคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงกันได้อย่างอิสระ ซึ่งจะช่วยให้ลดความล่าช้าหรือความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูล ลดทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายในการจัดเตรียม/จัดส่งเอกสาร สามารถรับเงินลูกค้าได้เร็วขึ้น (โดยผ่านระบบการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ Electronic Fund Transfer (EFT) ทำให้วงจรการปฏิบัติงาน (Operating Cycle) ของธุรกิจสั้นลง ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ในทางอ้อมที่ทำให้วงจรของการใช้เงินหมุนเวียนในگردเร็วขึ้นและธุรกิจสั้นลงด้วย

อย่างไรก็ตาม การใช้ EDI จะให้ผลดีก็ต่อเมื่อเป็นการสื่อสารข้อมูลระหว่างผู้ใช้ที่ได้มีการตกลงกันไว้ล่วงหน้า เนื่องจากผู้ใช้ EDI ทั้งสองฝ่ายจะต้องมีโปรแกรมที่ใช้ในการแปลงข้อมูลให้ออกมาอยู่ในรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้ นั่นคือถ้าบริษัท 2 บริษัทใช้ EDI ในการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจระหว่างกัน ทั้งสองฝ่ายจะต้องตกลงกันล่วงหน้าก่อนว่าจะใช้ข้อมูลในรูปแบบใดและจะทำการติดต่อกันอย่างไร เพราะแนวทางในการใช้ EDI นั้นไม่ได้มีเพียงทางเดียว เช่น การสร้างรูปแบบใบแจ้งหนี้สำหรับบริษัทหนึ่งอาจจะไม่ตรงกับความต้องการของอีกบริษัทหนึ่งซึ่งมีเงื่อนไขทางการค้าที่แตกต่างกันออกไป แต่ละบริษัทต้องพัฒนาวิธีการในการแปลงข้อมูลให้เข้ากับระบบของตนเอง ซึ่งจะต้องมีการตกลงกันในระหว่างคู่สัญญา ถ้ามีการเพิ่มบริษัทคู่สัญญาเข้ามาในระบบ ก็จะต้องเขียนโปรแกรมสำหรับแปลงข้อมูลขึ้นมาใหม่ ดังนั้น รูปแบบของ EDI ที่ใช้จะมีความยืดหยุ่นน้อย สามารถปรับเปลี่ยนตามความต้องการของผู้ใช้ได้ไม่มากนัก บริษัทที่ไม่มีความพร้อมทางด้านเงินทุนหรือบุคลากรที่มีความรู้ ก็จะไม่สามารถปรับระบบของตนให้เข้ากับมาตรฐานที่วางไว้ล่วงหน้าได้ ทำให้เกิดการสิ้นเปลืองทั้งค่าใช้จ่ายและเวลาในการนำ EDI มาใช้ นอกจากนี้ในการใช้ระบบ EDI นั้น โดยส่วนใหญ่แล้วจะไม่ได้ใช้ผ่านเว็บ (Web-Based) แต่จะต้องมีการเชื่อมต่อโมเด็มระหว่างเครื่องคอมพิวเตอร์ถึงกันโดยตรง

ปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้การใช้ EDI ในวงการธุรกิจไม่แพร่หลายเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากการสำรวจของ UBMatrix ซึ่งเป็นบริษัทที่ให้บริการและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการรายงานข้อมูลทางบัญชีและการเงินที่พบว่า ในปี ค.ศ. 2004 มีการใช้ระบบ EDI ในทางธุรกิจน้อยกว่า 10%

ความเป็นมาของ XBRL

EDI จัดเป็นระบบที่ออกแบบมาสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นรายการค้า (Transactional Data Exchange) เช่น ใบสั่งซื้อ ใบแจ้งหนี้ หรือใบส่งของ แต่ไม่รวมถึงข้อมูลรายงานทางธุรกิจ เช่น งบการเงิน ซึ่งต้องใช้มาตรฐานที่แตกต่างกันและมีความซับซ้อนมากกว่า ในปลายทศวรรษ 1990 ได้มีการคิดค้นภาษา XBRL (eXtensible Business Reporting Language) ขึ้นมาเพื่อใช้ในการนำเสนอข้อมูลรายงานทางการเงินทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีข้อดีคือเป็นภาษาที่ง่ายและเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าเมื่อเทียบกับระบบ EDI หรือมาตรฐานอื่นๆ

XBRL จัดเป็นภาษาในตระกูลเดียวกับ XML (eXtensible Markup Language) ซึ่งเป็นภาษามาตรฐานสำหรับใช้อธิบาย และส่งมอบข้อมูลลงบนเว็บเหมือนกับ HTML (Hypertext Markup Language) ซึ่งเป็นภาษามาตรฐานสำหรับใช้สร้างและแสดงเว็บเพจ ก่อนที่จะมีการคิดค้นภาษา XBRL นั้น ข้อมูลส่วนใหญ่จะถูกนำเสนอทางอินเทอร์เน็ตโดยใช้ HTML โดยแสดงในรูปของข้อความและรูป ซึ่งยังคงนิยมใช้กันอยู่ในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม HTML เป็นเพียงเทคโนโลยีที่ใช้ในการแสดงข้อมูลเท่านั้น ผู้ที่ต้องการหาข้อมูลจะไม่สามารถใช้อุปกรณ์หรือโปรแกรมที่พวกเขาเตอร์ใดมาจัดการหรือประมวลผลข้อมูลดังกล่าวได้เลยโดยตรง แต่จะต้องทำให้ข้อมูลนั้นอยู่ในรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้ก่อน เช่น อาจจะต้องคีย์ข้อมูลใหม่ก่อนที่จะนำไปใช้

XBRL เป็นภาษาที่พัฒนาขึ้นโดยความร่วมมือของหน่วยงานรัฐบาล บริษัทและองค์กรระหว่างประเทศ ประมาณ 250 แห่ง ซึ่งได้ร่วมกันจัดตั้งองค์กรขึ้นในรูปขององค์กรที่ไม่แสวงหากำไร เพื่อพัฒนาภาษามาตรฐานที่

สามารถนำไปใช้ได้ทั่วไปโดยผู้ใช้ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย โดย XBRL เป็นภาษาที่ใช้เก็บข้อมูลทางการเงินที่เกิดจากรประมวลผลข้อมูลทางธุรกิจ ซึ่งจะต้องมีการรายงานของบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กร และมีวัตถุประสงค์หลักคือเพื่อช่วยให้การวิเคราะห์และการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางการเงินขององค์กรมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นและง่ายต่อการนำไปใช้ นอกจากองค์กรจะสามารถใช้ XBRL เป็นเครื่องมือในการนำเสนอข้อมูลแล้ว ยังสามารถใช้ XBRL ในการจัดเตรียมและวิเคราะห์ข้อมูลได้ ทำให้สามารถนำเสนอข้อมูลได้รวดเร็วขึ้น ข้อมูลมีความถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น บริษัทจึงหันมาสนใจในการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

เดิมทีนั้น สมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งสหรัฐอเมริกา (American Institute of Certified Public Accountants หรือ AICPA) ได้พัฒนา XBRL โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเครื่องมือมาตรฐานที่นักบัญชีสามารถใช้ในการจัดเตรียมและนำเสนอข้อมูล และสามารถนำมาใช้ในประเทศที่ระดับการพัฒนาใกล้เคียงกัน แต่เนื่องจากในระยะแรก AICPA มุ่งเน้นที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นหลัก หน่วยงานที่ให้ความร่วมมือจึงได้แก้ไขปัญหาโดยการจัดตั้งองค์กรระหว่างประเทศที่เรียกว่า XBRL International ซึ่งจะทำหน้าที่ประสานงานระหว่างกิจกรรมที่เหมือนกันในแต่ละประเทศ และมีหน่วยงาน XBRL ในระดับภูมิภาคซึ่งเป็นองค์กรกลางทำหน้าที่ดูแลในระดับประเทศ เนื่องจากแต่ละประเทศมีวิธีปฏิบัติทางธุรกิจที่แตกต่างกัน การจัดตั้งองค์กรกลางขึ้นมาดูแล ทำให้โครงสร้างของ XBRL ที่พัฒนาขึ้นมา มีความเป็นมาตรฐานสอดคล้องกัน สามารถนำมาใช้ได้ในประเทศต่างๆ รวมทั้งการนำไปใช้ในธุรกิจจากหลากหลายประเภทอุตสาหกรรมที่ต้องการนำเสนอข้อมูลทางธุรกิจ ประเทศที่นำ XBRL ไปประยุกต์ใช้ (ข้อมูลของปี ค.ศ. 2004) ประกอบด้วย ออสเตรเลีย แคนาดา เดนมาร์ก ญี่ปุ่น เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ สิงคโปร์ สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IASB) และประเทศสมาชิกอีก 4 ประเทศ คือ สเปน ฮังการี ไอร์แลนด์ และเกาหลี

■ บทความทั่วไป

XBRL: ภาษาที่นักบัญชีควรรู้

เป็นต้น ตัวอย่างเช่น ธนาคาร Sumitomo Mitsui ของญี่ปุ่น ยอมให้ใช้ XBRL เป็นรูปแบบที่ใช้ในการแลกเปลี่ยน Letters of Credit สำหรับการค้าระหว่างประเทศซึ่งจัดเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain)

XBRL ทำงานอย่างไร

ในกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินในปัจจุบันที่ไม่ได้ใช้ XBRL นั้น นักบัญชีจะต้อง (1) บันทึกข้อมูลประมวลผลและจัดเก็บข้อมูลในแฟ้มข้อมูลสมุดรายวัน (2) ผ่านรายการจากสมุดรายวันไปสมุดบัญชีแยกประเภทโดยใช้ผังบัญชี (3) รวบรวมบัญชีแยกประเภทจากหลายๆ หน่วยงานย่อยที่อยู่ในองค์กรเดียวกัน (4) จัดทำและแจกจ่ายรายงานสำหรับผู้บริหารเพื่อใช้ในการตัดสินใจ และ (5) จัดรูปแบบของงบการเงินหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความต้องการของหน่วยงานต่างๆ เช่น ตลาดหลักทรัพย์ กรมสรรพากร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมนั้นๆ โดยเฉพาะ การจัดพิมพ์รายงานประจำปีและงบการเงินการจัดพิมพ์ในเว็บไซด์โดยใช้รูปแบบ PDF หรือ HTML

จะเห็นได้ว่า การจัดเตรียมข้อมูลทางบัญชีและการเงินให้กับหน่วยงานต่างๆ นั้น เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เวลาเป็นอย่างมาก ผู้ใช้ข้อมูลเองก็ต้องเสียเวลาในการคีย์ข้อมูลดังกล่าวซ้ำเพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลในรูปแบบที่ต้องการ ซึ่งอาจจะเกิดข้อผิดพลาดในการนำเข้าสู่ข้อมูลได้ บริษัทต้องใช้เวลารับพยากรณ์มากมายในการจัดทำงบการเงิน เช่น เครื่องมือที่ใช้ในการออกแบบเว็บไซด์ กระดาษทำการ โปรแกรมปฏิบัติงาน และโปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ และต้องมีการผสมผสานการทำงานทั้งในด้านตัวปฏิบัติงานและด้านอิเล็กทรอนิกส์ หากหน่วยงานที่สองมีความต้องการข้อมูลที่แตกต่างไปจากหน่วยงานแรก นักบัญชีจะต้องปรับข้อมูลใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานที่สอง จึงไม่น่าแปลกใจที่หลายๆ บริษัทใช้โปรแกรมหลายๆ ประเภทที่อาจจะเข้ากันไม่ได้ในการจัดทำและแก้ไขข้อมูลทางการเงินให้สอดคล้องกับความต้องการที่แตกต่างกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

XBRL แก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นโดยการเข้ารหัสหรือ Tag ประกอบกับข้อมูล ซึ่ง Tag ที่ใช้นี้เป็น Tag ที่อ้างอิงจากคำนิยามที่เป็นมาตรฐานของการบัญชีที่เรียกว่า Taxonomies ใช้ในการอธิบายและกำหนดรายการและรายการในงบการเงิน ซึ่ง Tag ของ XBRL นี้เปรียบเสมือนกับบาร์โค้ดที่บริษัทใช้ในการเก็บข้อมูลราคาและรายละเอียดของสินค้า Tag ของ XBRL จะทำให้ข้อมูลถูกจัดส่งไปในรูปแบบต่างๆ ได้โดยที่ผู้ใช้ข้อมูลไม่ต้องคีย์ข้อมูลซ้ำ ผู้ใช้ข้อมูลสามารถใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์และค้นหาข้อมูลในเบ็ดเตล็ดที่ต้องการได้จากรายงานการเงินของบริษัท ตัวอย่างเช่น XBRL สามารถกำหนดรหัสหรือเงื่อนไขในวงเล็บวงเล็บยอดรวมของบัญชีอะไรบางอย่างจะคำนวณยอดที่สรุปขึ้นจริงหรือตัวเลขตามงบประมาณ กำหนดช่วงเวลาของข้อมูลทางการเงิน หรือกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องกับข้อมูลนี้

นอกจากนี้ XBRL ยังสื่อสารกับคอมพิวเตอร์ถึงวิธีการจัดการข้อมูล การเชื่อมโยงกันระหว่างข้อมูล ซึ่งรหัสหรือ Tag ที่ใช้กับข้อมูลแต่ละรายการนั้นจะอยู่ที่ตัวข้อมูลเสมอ ดังนั้น ไม่ว่าบริษัทจะใช้ซอฟต์แวร์ประเภทใด หรือวิธีการจัดการข้อมูลในรูปแบบใด รหัส (Tag) ดังกล่าวก็จะอยู่กับตัวข้อมูลและทำหน้าที่ในการปรับเปลี่ยนรูปแบบของข้อมูลแต่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงในตัวเนื้อหาของข้อมูลแต่อย่างใด และทหารหัส (Tag) ที่ใช้ไม่ตรงกับความต้องการ บริษัทสามารถสร้างรหัสขึ้นมาใหม่ได้เนื่องจาก XBRL ได้เปิดช่องให้ผู้ใช้สามารถเพิ่มเติมรหัสที่นอกเหนือไปจากรหัสมาตรฐานได้

XBRL มีประโยชน์อย่างไร

เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ประกาศให้บริษัทจดทะเบียนสามารถส่งข้อมูลทางการเงินโดยใช้ภาษา XBRL ได้โดยสมัครใจ ซึ่งประกาศดังกล่าวมีผลตั้งแต่วันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2548 เป็นต้นไป โดยบริษัทจดทะเบียนที่เลือกที่จะมีส่วนร่วมในโครงการนี้ยังคงต้องส่งข้อมูลทางการเงินใน

รูปแบบเดิมต่อไปตามปกติ เช่น รูปแบบของ HTML หรือ ASCII เนื่องจากวัตถุประสงค์ของโครงการดังกล่าวคือเพื่อให้ผู้ที่ต้องการใช้ข้อมูลการเงิน เช่น ผู้ลงทุน คณะกรรมการ ก.ล.ต. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถประเมินประโยชน์ของการใช้ภาษา XBRL ในการสื่อสารข้อมูลทางการเงิน จะเห็นได้ว่าหน่วยงานต่างๆ ได้พยายามผลักดันให้มีการนำ XBRL มาใช้มากขึ้น เนื่องจากประโยชน์ที่อาจจะเกิดขึ้นดังต่อไปนี้

1. การใช้ XBRL ในการสื่อสารข้อมูลทางการเงินและการเงินทำให้บริษัทลดการปรับแต่งข้อมูลลง โดยทั่วไปแล้ว ผู้บริหารอาจมีการตกแต่งงบการเงินเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ซึ่งแตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากข้อมูลที่บริษัทนำเสนอกรมสรรพากรจะมีรูปแบบและเนื้อหาที่ต่างไปจากข้อมูลในงบการเงินต่างๆ ที่ข้อมูลนั้นมาจากฐานข้อมูลทางการเงินบัญชีฐานเดียวกัน การนำ XBRL มาใช้จะทำให้มีการนำเข้าข้อมูลเพียงครั้งเดียว และข้อมูลเดียวกันนั้นก็จะถูกเปลี่ยนรูปแบบเป็นรูปแบบต่างๆ ตามที่ต้องการโดยที่ไม่ได้เปลี่ยนเนื้อหาของข้อมูล โดยการใส่ Tag หรือรหัสที่ประกอบกับข้อมูลแต่ละรายการ เป็นการเปลี่ยนข้อมูลให้เป็นงบการเงินในรูปแบบที่พิมพ์ทางเครื่องพิมพ์ เป็นเอกสาร HTML ที่แสดงทางเว็บไซต์ เป็นเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์ที่จัดส่งให้กับตลาดหลักทรัพย์ หรือเป็นรูปแบบที่กำหนดโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้ต้นทุนในการจัดทำงบการเงินลดลง และบริษัทสามารถนำเสนองบการเงินได้เร็วขึ้น

2. แต่เดิมนั้นข้อมูลทางการเงินจะถูกนำมาจากฐานข้อมูล เช่น สมุดบัญชีแยกประเภท ซึ่งก่อนที่จะนำข้อมูลไปใช้ได้ จะต้องนำข้อมูลดังกล่าวไปประมวลผลก่อน และจำนวนครั้งของการประมวลผลก็จะขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ใช้ข้อมูล เช่น ข้อมูลเพื่อใช้จัดทำงบดุลจะถูกประมวลผลเพื่อจัดทำงบดุลสำหรับส่งให้กับตลาดหลักทรัพย์ สำหรับการจัดทำรายงานประจำปี สำหรับการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี และสำหรับการวิเคราะห์ของผู้บริหาร นักบัญชี จะต้องจัดการข้อมูลสำหรับการประมวลผลแต่ละครั้งเพื่อจัดทำรายงานที่ต้องการ ถ้าบริษัทใช้ XBRL

ข้อมูลก็จะถูกใส่รหัส (Tag) เพียงครั้งเดียวและข้อมูลที่ จะนำไปจัดการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้เป็นรายงานในรูปแบบที่หลากหลายสำหรับผู้ต้องการข้อมูลที่แตกต่างกัน จึงลดขั้นตอนในการจัดทำรายงานที่เป็นเอกสาร รายงานจึง จำนวนกระดาษที่ต้องใช้ในการจัดทำรายงาน

3. XBRL เป็นภาษาที่ได้รับการยอมรับจากอุตสาหกรรมต่างๆ เนื่องจากเป็นภาษาที่พัฒนาขึ้นซึ่งอิงจาก XML ที่ได้รับการพัฒนาโดย W3C (The World Wide Web Consortium) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจสูงสุดในการกำหนดโปรโตคอลของระบบอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ในการพัฒนา XBRL สำหรับงบการเงินนั้น คณะทำงานได้พัฒนา XBRL ขึ้นมาโดยสร้างลักษณะที่สอดคล้องกับหลักการบัญชีที่รับรองกันทั่วไป ทำให้ภาษา XBRL ที่พัฒนาขึ้นนั้นสามารถนำไปปรับใช้ได้กับอุตสาหกรรมต่างๆ มากยิ่งขึ้น โดยเพิ่มเติมลักษณะของ XBRL ที่ต้องการของแต่ละอุตสาหกรรม

4. การใช้ XBRL จะช่วยลดเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานทางบัญชี เช่น นักบัญชีสามารถจัดทำรายงานได้หลายประเภทโดยใช้เวลาน้อยลง เนื่องจาก XBRL จะกำหนดรหัสของข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการสร้างรายงานต่างๆ ตามที่ต้องการได้โดยง่าย นอกจากนี้ ยังทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินเป็นไปได้เร็วขึ้น เพราะข้อมูลอยู่ในรูปแบบที่พร้อมจะนำไปวิเคราะห์ได้ทันทีโดยที่ผู้วิเคราะห์ไม่ต้องคีย์ข้อมูลซ้ำ รวมทั้งผู้วิเคราะห์ยังสามารถใช้โปรแกรมสำเร็จรูปที่ออกแบบมาสำหรับการวิเคราะห์ในการดึงข้อมูลไปวิเคราะห์และประมวลผลได้โดยตรง

5. XBRL ใช้รหัสที่สอดคล้องกับ XML ทำให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลเป็นไปได้สะดวกขึ้น นั่นคือข้อมูลที่มีรหัสของ XBRL สามารถที่จะนำเสนอผ่านทางเว็บไซต์ ส่งไปที่ฐานข้อมูล ส่งไปที่เครื่องพิมพ์ ใช้ในการสร้างเอกสาร XML อื่นๆ หรือแม้แต่ใช้เป็นเอกสารที่อยู่ในรูปของเสียงและเอกสารชุดเดียวกันนี้ยังสามารถนำไปใช้ในหลายๆ ระบบงาน

6. การใช้ XBRL ทำให้ผู้ใช้ข้อมูลสามารถวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินของหลายๆ บริษัทได้พร้อมๆ กัน

■ บทความทั่วไป

XBRL: ภาษาที่นักบัญชีควรรู้

เนื่องจากข้อมูลแต่ละบรรทัดในงบการเงินจะประกอบไปด้วยรหัสหรือ Tag แต่ละบริษัทจึงต้องมีการจัดกลุ่มของข้อมูลให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ใช้วิธีการในการสะสมข้อมูลบัญชีวิธีเดียวกัน ทำให้ผู้ใช้ข้อมูลสามารถเปรียบเทียบงบการเงินระหว่างหน่วยงานและระหว่างอุตสาหกรรมได้

นอกจากนี้ การนำ XBRL มาใช้ในองค์กรไม่ได้เป็นเรื่องที่ยากอีกต่อไปเนื่องจากมีผู้ผลิตซอฟต์แวร์หลายรายที่ได้นำ XBRL ไว้ในโปรแกรมวิเคราะห์ทางการเงินและผู้ผลิตหลายรายยังเป็นสมาชิกของคณะกรรมการ XBRL ด้วย

บริษัทมีทางเลือกได้บ้าง

การนำ XBRL มาใช้ไม่ได้ทำให้มาตรฐานการบัญชีมีการเปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใด เพราะ XBRL เป็นเพียงภาษาที่ใช้ในการสื่อสารข้อมูล โดยจะสะท้อนให้เห็นถึงข้อมูลที่รายงานภายใต้มาตรฐานต่างๆ กันอย่างถูกต้อง แต่จะไม่ได้เปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชี นอกจากนี้ การนำ XBRL มาใช้ไม่ได้ทำให้บริษัทต้องมีภาระในการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด หากบริษัทต้องการนำ XBRL มาใช้ในการจัดทำงบการเงิน สามารถเลือกทางเลือกต่างๆ ได้ดังนี้

1. เลือกใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่สามารถใช้ในการส่งข้อมูลในรูปแบบของ XBRL ได้ โดยโปรแกรมจะเปรียบเทียบระหว่างผังบัญชีกับโครงสร้างของ XBRL
2. เลือกใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมาสำหรับ XBRL โดยเฉพาะ
3. ระบบงานบางระบบสามารถเปลี่ยนรูปแบบของข้อมูลบางรูปแบบให้อยู่ในรูปแบบของ XBRL ได้ เช่น บริษัทสามารถดึงข้อมูลลงในเว็บไซต์ที่มีบริการในการเปลี่ยนข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบของ XBRL

ซึ่งบริษัทจะใช้ทางเลือกใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับความต้องการและประเภทของระบบงาน/โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

ตัวอย่างของการนำ XBRL มาใช้ทางด้านบัญชี

การนำ XBRL มาใช้มีผลกระทบต่อนักบัญชีโดยตรง เนื่องจาก XBRL จะช่วยให้การสื่อสารข้อมูลทางการเงิน และการเงินเป็นไปอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และข้อมูลที่ทางการบัญชีก็จะมีความยืดหยุ่นในการนำไปใช้งานมากขึ้น Colleen Sayther Cunningham หนึ่งในผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ประธานบริษัทและ CEO ของ Financial Executives International ของสหรัฐอเมริกา ได้ยกตัวอย่างของการนำ XBRL มาใช้ทางด้านการบัญชี ดังนี้

1. การเปิดเผยสมมติฐานที่ใช้ในการคำนวณมูลค่ายุติธรรม (Fair Value Accounting) แต่เดิมนั้นการเปิดเผยข้อมูลจะอยู่ในรูปของหมายเหตุประกอบงบการเงิน แต่การใช้ XBRL นั้น ข้อมูลแต่ละรายการจะมีรหัสหรือ Tag อยู่ด้วย ทำให้ผู้ใช้งบประมาณบริษัทคำนวณมูลค่ายุติธรรมง่ายขึ้น ดังนั้น ผู้ใช้งบจะรู้สึกว่าการจัดทำงบการเงินของบริษัทมีความโปร่งใสมากขึ้น และยังทำให้ง่ายต่อการเปรียบเทียบงบการเงินระหว่างบริษัท

2. XBRL ช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดทำงบการเงิน ทำให้นักบัญชีจัดเตรียมเอกสารทางการบัญชีและการเงินได้ง่ายขึ้นโดยลดขั้นตอนการปฏิบัติงานของตัวนักบัญชีเอง นอกจากนี้ ผู้สอบบัญชีสามารถเชื่อมโยงระบบที่แตกต่างกันไว้ด้วยกันเพื่อตรวจสอบการควบคุมภายใน ทำให้ลดต้นทุนในการตรวจสอบ

3. การใช้ XBRL ช่วยให้การรวบรวมกิจการเป็นไปอย่างโปร่งใส เนื่องจากการใช้ XBRL ที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วโลกทำให้บริษัทต่างๆ สามารถเชื่อมโยงระบบงานเข้าด้วยกัน ก่อให้เกิดการใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงานรัฐบาล ผู้ลงทุน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และสามารถแสดงให้เห็นถึงข้อมูลรายการระหว่างกันที่เกิดจากการจัดทำงบการเงินรวมโดยไม่ต้องใช้เครื่องคอมพิวเตอร์หรือโปรแกรมปฏิบัติงานประเภทเดียวกัน

การสื่อสารข้อมูลในรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วโลกนี้ ในท้ายที่สุดน่าจะส่งผลให้มาตรฐานการบัญชีที่ใช้กันทั่วโลกมีความใกล้เคียงกัน เป็นมาตรฐานเดียวกันมากขึ้น นอกจากนี้ การแสดงข้อมูลต่างๆ ในรูปแบบเดียวกันทำให้การวิเคราะห์งบการเงินทำได้ง่ายและสะดวกลดต้นทุนในการค้นหาข้อมูล ได้ข้อมูลทันเวลาต่อการตัดสินใจเนื่องจากบริษัทจดทะเบียนสามารถส่งข้อมูลทางการเงินให้กับตลาดหลักทรัพย์ได้เร็วขึ้น ผู้ใช้ข้อมูลสามารถสร้างโมเดลทางการเงินและเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานระหว่างบริษัทได้ง่ายขึ้น และการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของ XBRL ยังทำให้ผู้ซึ่งงบการเงินทั่วไปที่ไม่ได้เป็นนักวิเคราะห์ได้รับประโยชน์จากข้อมูลทางการเงินมากขึ้น

อนาคตของ XBRL

XBRL ได้กลายเป็นแนวทางมาตรฐานที่ใช้ในการบันทึกจัดเก็บและสื่อสารข้อมูลทางการบัญชีและการเงินของธุรกิจเนื่องจากเป็นเทคโนโลยีที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทั่วโลกไม่ว่าประเทศหรือภูมิภาคนั้นจะใช้ภาษาพูดใดและใช้กับธุรกิจหลากหลายประเภท โดยที่บริษัทไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากนัก จุดเด่นของ XBRL คือจะช่วยในการลดต้นทุนในการจัดเตรียมข้อมูลทางการบัญชีและการเงินพัฒนาให้กระบวนการปฏิบัติงานทั้งของบริษัท หน่วยงานรัฐบาล หรือหน่วยงานต่างๆ มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ในอนาคตคาดว่าจะมีการนำ XBRL มาใช้มากขึ้น รวมทั้งในประเทศไทยด้วย ดังจะเห็นได้จากประเทศที่เป็นสมาชิกได้ทวีจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว นักบัญชีในฐานะที่เป็นผู้จัดการเกี่ยวกับภาษาของธุรกิจสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันและก้าวทันต่อเทคโนโลยีโดยการเรียนรู้และประยุกต์ใช้ XBRL ในองค์กร

บรรณานุกรม

- Cacanando, Hillary (2005) XBRL: A Small Business Advantage. *Crystal Equity Research*, January.
- Cunningham, Colleen Sayther. (2005) XBRL: A Multitalented Tool. *Journal of Accountancy*, April. Online Issues: <http://www.aicpa.org/subs/jofa/apr2005/cunning.htm> Date of Access: October 2005.
- [http://web.bryant.edu/~\(url\)/brl/Inpro.htm](http://web.bryant.edu/~(url)/brl/Inpro.htm) Date of Access: October 2005
- UBMATRIXTM. *XBRL Compared to EDI*. http://www.ubmatrix.com/Documents/XBRL_Compared_to_Edi_05_05_05.pdf. Date of Access: May 2005.
- Waldt, Dale (2004) *XBRL: The Language of Finance and Accounting*. March 10. www.thaixml.com Date of Access: May 2005.
- www.thaixml.com Date of Access: May 2005.
- ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (2542) *จดหมายข่าวของศูนย์พัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์*, 1(5). Date of Access: October 2005.

JAP